

Sygn. akt VII Ka 1214/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie w VII Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Leszek Wojgienica (spr.)

Sędziowie: SO Zbigniew Paturalski

SO Karol Radaszkiewicz

Protokolant: sekr. sąd. Elżbieta Łotowska

Przy udziale oskarżyciela - Alicji Szostek z Urzędu Skarbowego w Kętrzynie

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2014 roku sprawy M. C., oskarżonego z art. 57 § 1 kks, na skutek apelacji wniesionej przez Naczelnika Urzędu (...) w K.od wyroku Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 24 września 2013 roku, w sprawie II W 652/13

Zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kętrzynie.

VII Ka 1214/13

UZASADNIENIE

M. C. został oskarżony o to, że

I. prowadząc działalność gospodarczą w K., będąc podatnikiem podatku od towarów i usług, uporczywie nie wpłacił w terminie na rachunek Urzędu (...) w K.należnego podatku od towarów i usług:

- za styczeń 2013 roku od dnia 26 lutego 2013 roku;

- za kwiecień 2013 roku od dnia 28 maja 2013 roku;

do dnia 22 lipca 2013 roku, w łącznej kwocie 34.099,70 zł, naruszając tym przepisy określone w art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2005 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U Nr 54 poz. 535 ze zm.) w zw. z art. 12 § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 8 poz. 60 ze zm.), to jest o wykroczenie skarbowe z art. 57 § 1 kks;

II. prowadząc działalność gospodarczą w K., będąc podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych, uporczywie nie wpłacił na rachunek Urzędu (...)w K.w terminie od dnia 02 maja 2013 roku do dnia 22 lipca 2013 roku należnego za 2012 roku podatku dochodowego od osób fizycznych, wynikającego ze złożonego zeznania (...)w kwocie 59.455,20 zł, czym naruszył przepisy określone w art. 45 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 roku poz. 361 z późn. zm.) w zw. z art. 12 § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 8 poz. 60 ze zm.), to jest o wykroczenie skarbowe z art. 57 § 1 kks;

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 24 września 2013 roku, w sprawie IIW 652/13 na podstawie art. 1 § 2 kks i art. 113 § 1 kks w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 kks postępowanie karne wobec oskarżonego M. C. umorzono, na podstawie art. 632 pkt 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks kosztami tego postępowania obciążając Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku złożył Naczelnik Urzędu (...) w K., który zaskarżył go w całości na niekorzyść oskarżonego, na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 kpk i art. 427 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, będący

wynikiem mającej wpływ na treść orzeczenia obrazy przepisów postępowania – art. 4 kpk i art. 7 kpk, który to błąd wyraża się w przyjęciu tezy, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, że stopień społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez oskarżonego M. C. jest znikomy, podczas gdy prawidłowa i całościowa ocena dowodów prowadzi do wniosku, że stopień społecznej szkodliwości czynów popełnionych przez oskarżonego jest znaczny.

Podnosząc powyższy zarzut autor apelacji sformułował wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu środka odwoławczego jego autor zauważył niekonsekwencję sądu pierwszej instancji wyrażającą się w wyeksponowaniu okoliczności świadczących o złej woli oskarżonego, to jest wielokrotności zaniechania w płaceniu podatku, zbagatelizowaniu możliwości podjęcia działań uruchamiających procedurę rozłożenia jego płatności na raty i równoczesnej ocenie takiego zachowania jako noszącego cechę społecznej szkodliwości subminimalnej, gdy tymczasem z punktu widzenia ustalonych okoliczności charakteryzujących postać zamiaru, motywację, rodzaj naruszonego dobra i wysokość nieopłaconego podatku, w łącznej kwocie ponad 90.000 złotych, nie sposób takiego poglądu zaakceptować.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Nim przyjdzie się odnieść do zasadniczego nurtu argumentacji środka odwoławczego wypada zwrócić uwagę, że jego autor poszukiwał błędnego ustalenia katalogu okoliczności wpływających na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynów zarzucanych oskarżonemu stawiając tezę, że są one szkodliwe w stopniu znacznym, a tym samym w opozycji do zaskarżonych ustaleń, przedstawił propozycję takiej oceny stopnia społecznej szkodliwości, która wykracza poza szkodliwość „typową”. Tymczasem, dla potraktowania czynu jako karygodnego od strony materialnej wystarczy ustalenie, że jest on społecznie szkodliwy w stopniu większym niż subminimalny, niekoniecznie w stopniu znacznym. Stopniowalność materialnego „znamienia czynu karalnego”, potwierdzona została tak w przepisach kodeksu karnego, jak i karnego skarbowego, albowiem ustawodawca wyróżnił społeczną szkodliwość znikomą, nieznaczną, typową i znaczną. Nie było zatem potrzeby sięgania po argumentację mającą stworzyć podstawy do oceny, że czyny zarzucane oskarżonemu cechuje znaczna społeczna szkodliwość by osiągnąć cel środka odwoławczego.

Zgodnie z treścią art. 1 § 2 k.k.s. nie stanowi przestępstwa skarbowego i wykroczenia skarbowego czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma. Stopień społecznej szkodliwości czynu ocenia się zaś w kontekście treści przepisu art. 53 § 7 k.k.s., zawierającego katalog okoliczności, które sąd bierze pod uwagę w procesie oceny materialnej treści czynu. Cechy indywidualne czynu, konkretyzujące te okoliczności, decydują o jego stopniu społecznej szkodliwości i przy atypowym wystąpieniu okoliczności zmniejszających społeczną szkodliwość mogą spowodować, że osiągnie ona stopień znikomy wyłączający karygodność. O znikomym stopniu społecznej szkodliwości czynu może zaś decydować np. minimalna szkoda wyrządzona dobru prawnemu, czy sposób zachowania sprawcy, nie zasługujący na szczególne potępienie (Nowa Kodyfikacja Karno, z.12, Warszawa 1998 r, s. 22). Ocena stopnia społecznej szkodliwości powinna odbywać się z punktu widzenia akceptowanego w społeczeństwie systemu wartości. Tak więc społecznie szkodliwy będzie tylko taki czyn, który z uwagi na wystąpienie szczególnych okoliczności wartościujących, wykracza poza standardy progowe szkodliwości, o których mowa w art. 53 § 7 kks.

Przechodząc do konkretnego przypadku wypada zauważyć, że stopień społecznej szkodliwości czynu został przez sąd utożsamiony nie tyle z czynem, co ze sprawcą, skoro jako elementy mające znaczenie dla oceny materialnej treści przestępstwa przyjęto przyznanie się oskarżonego do czynu, zrozumienie naganności zachowania i niekaralność, stanowiące podstawowe kryterium zaprezentowanej oceny. Jedynym argumentem wkraczającym w sferę społecznej szkodliwości czynu jest ten odnoszący się do uchylania się kontrahentów oskarżonego od płatności za wykonane usługi.

W istocie, gdyby ów ostatni argument przyjąć wprost można by przyjąć możliwość zaakceptowania dokonanej oceny, nawet przy odrzuceniu znacznej części wspierającej ją argumentacji, albowiem nie można wykluczyć sytuacji, w której jedna transakcja gospodarcza wpływa na sytuację kontrahenta w stopniu, który prowadzi do niewypłacalności. W tym jednakże przypadku trudno poszukiwać argumentów, które mogłyby doprowadzić do wnioskowania o braku materialnej treści czynu karalnego, skoro – jak ustalił sąd a quo, jego istotą jest uporczywe, a więc nacechowane złą wolą uchylanie się od opłacania podatków. W konsekwencji stwierdzić należy, że ustalona przez sąd meriti zła wola oskarżonego w płaceniu podatków jest równocześnie tym elementem społecznej szkodliwości, który wyklucza potraktowanie czynu jako społecznie szkodliwego w stopniu znikomym. Co charakterystyczne, z jednej strony sąd tę właśnie cechę zachowania oskarżonego dostrzegł, a z drugiej, koncentrując się na osobie sprawcy, pominął obowiązek przeanalizowania przesłanek, o których mowa w art. 53 § 7 k.k.s. Tymczasem należy pamiętać, że w procesie oceny stopnia społecznej szkodliwości uwzględnić należy sam czyn i abstrahować od tzw. „społecznej szkodliwości sprawcy”. Dlatego też takie okoliczności jak uprzednia niekaralność oskarżonego, zrozumienie naganności czynów, przyznanie się do winy, wystąpienie w trakcie postępowania o rozłożenie należności podatkowych na raty, nie mogą mieć wpływu na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu. Są bowiem dla tej oceny irrelevantne z punktu widzenia kwantyfikatorów społecznej szkodliwości. W kontekście powyższych wywodów zarzut apelacji błędnego ustalenia katalogu okoliczności wartościujących społeczną szkodliwość czynów oskarżonego ocenić należało jako zasadny w stopniu oczywistym, co skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sadowi pierwszej instancji (art. 437 § 2 kpk w zw. z art. 438 pkt 3 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks).

Podczas ponownego rozpoznania sprawy należy dostosować się do zaleceń dotyczących tego jakie okoliczności należy uwzględnić w procesie badania społecznej szkodliwości czynu. Niezależnie od powyższego należy ustalić jakie znaczenie dla możliwości płatniczych oskarżonego miały niezapłacone wierzytelności (jedynie jedna ustalona prawomocnie). W trakcie postępowania zakończonym uchylonym wyrokiem nie ustalono bowiem nawet jaka jest sytuacja materialna oskarżonego, gdy tymczasem już na podstawie podawanych przez niego informacji można wnioskować, że jest ona bardzo dobra. Jest zatem wielce prawdopodobnym, że kłopoty z kontrahentami nie mają takiego znaczenia, jakie przypisał sąd meriti, zaś działanie polegające na zaniechaniu płacenia podatków wynikało z wyboru dokonanego przez oskarżonego, sprzecznego z ustawowym obowiązkiem terminowego płacenia podatków.